

2014

Załącznik do Uchwały nr XLV/926/14
Sejmiku Województwa Podkarpackiego
z dnia 22 kwietnia 2014 r.

RAMOWY PROGRAM ODDZIAŁYWAŃ KOREKCYJNO-EDUKACYJNYCH DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC W RODZINIE

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie

Rzeszów
2014

1

Spis treści

WPROWADZENIE.....	3
I. PODSTAWY PRAWNE RAMOWEGO PROGRAMU ODDZIAŁYWAŃ KOREKCYJNO - EDUKACYJNYCH DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC W RODZINIE	4
II. PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA PROGRAMU ODDZIAŁYWAŃ KOREKCYJNO - EDUKACYJNYCH DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC W RODZINIE.....	6
III. PODMIOTY I OSOBY REALIZUJĄCE PROGRAM	8
IV. ADRESACI PROGRAMU	10
V. CELE PROGRAMU ODDZIAŁYWAŃ KOREKCYJNO – EDUKACYJNYCH WOBEC OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC W RODZINIE	11
VI. OBSZARY ODDZIAŁYWAŃ KOREKCYJNO – EDUKACYJNYCH UWZGLĘDNIANE W RAMACH REALIZACJI PROGRAMU	12
VII. REALIZACJA PROGRAMU. ZASADY ORAZ WSKAZÓWKI DLA PODMIOTÓW I OSÓB REALIZUJĄCYCH PROGRAMY	13
VIII. FINANSOWANIE PROGRAMU.....	19
IX. ZAMIERZONE EFEKTY TWORZENIA I REALIZACJI PROGRAMU	20
X. MONITORING I EWALUACJA REALIZACJI PROGRAMU	21

WPROWADZENIE

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie koncentruje się głównie na działaniach adresowanych do osób doznających przemocy. Większość tych działań ma charakter następczy i polega na pracy z ofiarami przemocy. Aby skutecznie zapobiegać przemocy i zwalczać jej negatywne skutki konieczne jest także podjęcie szerokich działań wobec sprawców przemocy uwzględniających prowadzenie bezpośrednich oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych jak i doskonalenie procedur interwencyjno – prawnych. Oferta skierowana na pracę ze sprawcą jest jednocześnie odpowiedzią na zapotrzebowanie ofiar, które oczekują zmiany zachowań sprawcy przemocy. Poddanie sprawcy pracy korekcyjnej daje szansę na to, że będzie on w stanie zmienić schemat postępowania.

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie jako jednostka samorządu województwa na mocy art.6 ust.6 pkt 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz.1493, z późn. zm.) zobligowany jest do opracowania ramowego programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Przedstawiony ramowy program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie został opracowany w oparciu o aktualnie obowiązujące akty prawne, przez powołany do tego zespół zadaniowy, jest spójny i kompatybilny z Wojewódzkim Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 – 2020, stanowi integralną część systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Przedstawiony Ramowy Program określa, co może znajdować się w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie realizowanych w Województwie Podkarpackim. Pokazuje jakie mogą być, cele i na co należy zwrócić szczególną uwagę realizując tego typu programy.

Ramy oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych zawarte w niniejszym programie mogą stanowić podstawę dla opracowania i realizacji programów powiatowych, uwzględniających lokalną specyfikę.

I. PODSTAWY PRAWNE RAMOWEGO PROGRAMU ODDZIAŁYWAŃ KOREKCYJNO-EDUKACYJNYCH DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC W RODZINIE

Program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie określają następujące akty prawne:

1. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.) – w szczególności przepisy:

➤ Art. 6 ust. 6 *„Do zadań własnych samorządu województwa należy w szczególności:*

- 1) *opracowanie i realizacja wojewódzkiego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie;*
- 2) *inspirowanie i promowanie nowych rozwiązań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;*
- 3) *opracowywanie ramowych programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz ramowych programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie;*
- 4) *organizowanie szkoleń dla osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.”*

oraz

➤ Art.4. *„Wobec osób stosujących przemoc w rodzinie stosuje się przewidziane w niniejszej ustawie środki mające na celu zapobieganie ich kontaktowaniu się z osobami pokrzywdzonymi oraz oddziaływania korekcyjno – edukacyjne.”*

2. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2006 - 2016 w szczególności – Załącznik nr 2 do Programu „Wytyczne do tworzenia modelowych programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie”

3. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez

- specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływania korekcyjno - edukacyjne (Dz. U. z 2011 r. Nr 50 poz. 259),
4. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskiej Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2011 r. Nr 209 poz. 1245),
 5. Program standardów placówek świadczących pomoc w zakresie przeciwdziałania przemocy rekomendowany przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Departament Pomocy i Integracji Społecznej Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej,
 6. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2013 r. Nr 182 j.t. z późn. zm.),
 7. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2012 r., poz. 1356 z późn. zm.),
 8. Ustawa z dnia z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2012 r. Nr 124 j.t.).

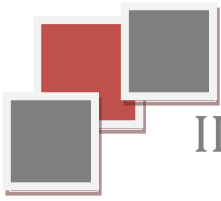

II. PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA PROGRAMU ODDZIAŁYWAŃ KOREKCYJNO - EDUKACYJNYCH DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC W RODZINIE.

1. Instytucje i organizacje zlecające realizację programów dla sprawców powinny kierować się uniwersalnymi wskazówkami wynikającymi z dotychczasowej praktyki i wiedzy:
 - a) priorytetem wszelkich działań wobec sprawców przemocy, w tym programów oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych powinno być bezpieczeństwo ofiar przemocy domowej,
 - b) należy promować wysokie standardy etyczne i pragmatyczne oparte na aktualnej wiedzy i badaniach oraz motywować realizatorów programów do odpowiedzialnego przestrzegania tych standardów,
 - c) należy dbać o to, by programy przyczyniały się do faktycznych zmian w postawach i zachowaniach oraz zwiększały poczucie odpowiedzialności za własne czyny, a także by sprawcy przemocy uczestniczący w programach byli traktowani w sposób nienaruszający ich godności,
 - d) należy zachęcać do utrzymywania współpracy i komunikacji między programami dla sprawców a programami i placówkami zajmującymi się pomaganiem ofiarom przemocy na danym terenie.

2. Przy tworzeniu zawartości merytorycznej programów pożądane jest uzgodnienie zbioru podstawowych przekonań i sądów dotyczących mechanizmów przemocy domowej oraz sposobów jej powstrzymywania. Szczególnie istotne są następujące założenia oparte na aktualnym stanie wiedzy:
 - a) przemoc domowa jest wyuczonym zachowaniem, które przynosi zyski i straty dla sprawcy,

- b) przemoc domowa jest tolerowana i wzmacniana przez postawy i poglądy wielu ludzi często zakorzeniona jest we wzorach postępowania przekazywanych z pokolenia na pokolenie,
 - c) przemoc domowa jest szkodliwym i raniącym nadużywaniem siły i władzy oraz dążenia do kontrolowania małżonka, partnera, dziecka lub sytuacji rodzinnej,
 - d) można oduczyć się stosowania przemocy, nigdy nie należy godzić się na przemoc i rezygnować z jej powstrzymania,
 - e) stosowanie przemocy w żadnym przypadku nie może być usprawiedliwiane stwierdzeniem, że było skutkiem prowokacji ze strony ofiary,
 - f) korzenie przemocy domowej tkwią w stereotypach kulturowych i obyczajowych dotyczących płci, rasy, orientacji seksualnej, które usprawiedliwiają dyskryminację jednostek i grup społecznych,
 - g) za stosowanie przemocy domowej odpowiedzialność moralną i prawną ponosi wyłącznie sprawca.
3. Zawartość merytoryczna programów powinna koncentrować się wokół następujących elementów:
- a) Edukacji – program powinien dostarczać informacji na temat dynamiki powstawania przemocy oraz wyjaśniać procesy socjalizacyjne sprzyjające powstawianiu wzorców zachowań przemocowych.
 - b) Rozpoznawanie i zmiana systemu przekonań i postaw osobistych – program powinien tworzyć okazje do badania osobistego systemu przekonań, postaw i nastawień emocjonalnych sprawców, które inicjują i wzmacniają stosowanie przez nich przemocy. Należy promować wartości i postawy alternatywne wobec postaw przemocowych.
 - c) Praca nad zmianami behawioralno - poznawczymi – umożliwiająca ćwiczenie i przyswajanie nowych konstruktywnych sposobów myślenia i reagowania, opartych na szacunku i życzliwości wobec partnera.

III. PODMIOTY I OSOBY REALIZUJĄCE PROGRAM

Na mocy art. 6 ust. 4 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz.1493, z późn. zm.) **opracowanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie należy do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat.**

Powiat może zlecić opracowanie i realizację programu oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie w trybie przewidzianym w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536) podmiotom wymienionym w art. 3 tejże ustawy.

Wskazane byłoby podjęcie wzajemnej współpracy przez podmioty realizujące oddziaływania korekcyjno – edukacyjne dla osób stosujących przemoc w rodzinie z innymi podmiotami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Oddziaływania korekcyjno – edukacyjne prowadzone mogą być przez osoby, które:

- 1) Ukończyły studia II stopnia na jednym z kierunków: psychologia, pedagogika specjalna, nauki o rodzinie, politologia, politologia i nauki społeczne w zakresie pedagogiki opiekuńczo – wychowawczej, resocjalizacji lub pracy socjalnej, albo na innym kierunku uzupełnionym studiami podyplomowymi w zakresie psychologii, pedagogiki, resocjalizacji,
- 2) Posiadają zaświadczenie o ukończeniu szkoleń w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w wymiarze co najmniej 100 godzin, w tym w wymiarze 50 godzin w zakresie pracy z osobami stosującymi przemoc w rodzinie,
- 3) Mają udokumentowany co najmniej 3-letni staż pracy w instytucjach realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zaleca się aby:

- ✓ oddziaływania korekcyjno – edukacyjnych prowadzone były przez dwie osoby odmiennej płci,
- ✓ osoby prowadzące oddziaływania korekcyjno – edukacyjne miały możliwość korzystania z superwizji.

IV. ADRESACI PROGRAMU

Oddziaływania korekcyjno – edukacyjne wobec osób stosujących przemoc w rodzinie są kierowane w szczególności do:

- 1) Osób skazanych za czyny związane ze stosowaniem przemocy w rodzinie, odbywających karę pozbawienia wolności w zakładach karnych albo wobec których sąd warunkowo zawiesił wykonywanie kary, zobowiązując je do uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno – edukacyjnych,
- 2) Osób stosujących przemoc w rodzinie, które uczestniczą w terapii leczenia uzależnienia od alkoholu lub narkotyków, lub innych środków odurzających, substancji psychotropowych albo środków zastępczych, dla których oddziaływania korekcyjno – edukacyjne mogą stanowić uzupełnienie podstawowej terapii,
- 3) Osób, które w wyniku innych okoliczności zgłoszą się do uczestnictwa w programie korekcyjno – edukacyjnym.

V. CELE PROGRAMU ODDZIAŁYWAŃ KOREKCYJNO – EDUKACYJNYCH WOBEC OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC W RODZINIE

Oddziaływania korekcyjno – edukacyjne wobec osób stosujących przemoc w rodzinie prowadzone są w celu:

Cel 1

Powstrzymania osoby stosującej przemoc w rodzinie przed dalszym stosowaniem przemocy.

Cel 2

Rozwijania umiejętności samokontroli i współżycia w rodzinie.

Cel 3

Kształtowania umiejętności w zakresie wychowania dzieci bez używania przemocy w rodzinie.

Cel 4

Uznania przez osobę stosującą przemoc w rodzinie swojej odpowiedzialności za stosowanie przemocy.

Cel 5

Zdobycia i poszerzenia wiedzy na temat mechanizmów powstawania przemocy w rodzinie.

Cel 6

Uzyskania informacji o możliwościach korzystania z działań interwencyjnych, pomocowych, terapeutycznych i psychoterapeutycznych.

VI. OBSZARY ODDZIAŁYWAŃ KOREKCYJNO – EDUKACYJNYCH UWZGLĘDNIANE W RAMACH REALIZACJI PROGRAMU

Program oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych powinien uwzględniać podejmowanie działań w następujących obszarach:

- ✓ edukacja na temat przemocy, jej form, rodzajów, mechanizmów oraz stereotypów i innych czynników kulturowych usprawiedliwiających i utrwalających stosowanie przemocy,
- ✓ rozpoznawanie i zmianę systemu przekonań i postaw w drodze analizy działań sprawcy, jego intencji, przekonań, uczuć towarzyszących zachowaniom, sposobów umniejszania lub zaprzeczania czynom, skutków dla sprawcy, partnera, otoczenia, możliwości i technik powstrzymywania przemocy,
- ✓ wprowadzenie procedur behawioralno-poznawczych ukierunkowanych na korygowanie postaw osób stosujących przemoc i na zmianę zachowań poprzez ćwiczenie konstruktywnych form myślenia i reagowania,
- ✓ kształtowanie umiejętności komunikacji i samokontroli oraz konstruktywnego rozwiązywania konfliktów bez użycia przemocy,
- ✓ promocja podstawowych praw człowieka, w tym godności osoby i równości płci oraz wartości rodzinnych, a także idei odpowiedzialności za podejmowane decyzje i dokonywane czyny.

VII. REALIZACJA PROGRAMU. ZASADY ORAZ WSKAZÓWKI DLA PODMIOTÓW I OSÓB REALIZUJĄCYCH PROGRAMY

- ✓ Każdy podmiot realizujący oddziaływania korekcyjno – edukacyjnie i okołopomocowe dla osób stosujących przemoc w rodzinie powinien opracować własny program.
- ✓ Program powinien być realizowany w formie działań psychologicznych, edukacyjnych i socjalizacyjnych, ukierunkowanych na taką zmianę zachowań i postaw osób stosujących przemoc, która zmniejszy ryzyko dalszego stosowania przemocy oraz zwiększy ich zdolność do samokontroli agresywnych zachowań i do konstruktywnego współżycia w rodzinie.
- ✓ Oddziaływania korekcyjno-edukacyjne, skoncentrowane na sprawcach przemocy w rodzinie, powinny być uzupełniane oddziaływaniami o charakterze systemowym.
- ✓ Realizacja programów oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych wymaga uwzględnienia specyfiki różnych grup sprawców przemocy. Bezpośredni odbiorcy programu, czyli sprawcy przemocy stanowią grupę zróżnicowaną pod wieloma względami:

Sposób kwalifikowania do programu:

- ✓ sprawcy skazani za czyny związane ze stosowaniem przemocy w rodzinie, odbywający karę pozbawienia wolności w zakładach karnych,
- ✓ sprawcy skazani za czyny związane ze stosowaniem przemocy, wobec których sąd zawiesił warunkowo wykonanie kary, zobowiązując ich do uczestnictwa w programie korekcyjno - edukacyjnym,
- ✓ sprawcy przemocy uczestniczący w terapii uzależnienia od alkoholu,
- ✓ osoby skierowane z procedury „Niebieskiej Karty”,
- ✓ osoby zgłaszające się do uczestnictwa w programie w wyniku innych okoliczności.

Występowanie uzależnienia alkoholowego:

- ✓ przemoc domowej towarzyszy często nadużywanie alkoholu, nie ma jednak bezpośredniego związku przyczynowego pomiędzy uzależnieniem, a stosowaniem przemocy,
- ✓ zakończenie leczenia odwykowego nie jest jednoznaczne z powstrzymaniem przemocy, co więcej, zdarza się, że stosowanie przemocy się nasila,
- ✓ by wyeliminować przemoc sprawca musi zostać poddany oddziaływaniom korekcyjno - edukacyjnym.

Poziom świadomości/zaprzeczania:

- ✓ nisko zmotywowani i uświadomieni sprawcy wymagają w pierwszej kolejności położenia nacisku na psychoedukację, a następnie oddziaływań polegających na korekcji zachowań.
- ✓ przyznania się sprawcy do dokonanej przemocy jest warunkiem pozytywnego ukończenia programu korekcyjno – edukacyjnego.

Podstawową formą oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych jest praca grupowa.

Ewentualnym uzupełnieniem pracy grupowej może być praca indywidualna.

Praca z osobą stosującą przemoc w rodzinie w ramach oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych wymaga dokonania rozpoznania diagnostycznego.

➤ Rozpoznanie powinno obejmować m.in. takie zagadnienia jak:

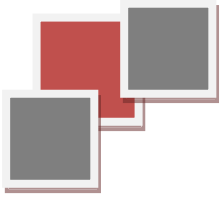
- a) rzeczywiste okoliczności skierowania do programu,
- b) określenia czy uczestnik programu aktualnie stosuje przemoc,
- c) najgroźniejsze i typowe formy oraz okoliczności przemocowych zachowań,
- d) aktualna sytuacja rodzinna i zawodowa,
- e) cechy osobiste sprawcy przemocy istotne dla pracy korekcyjnej.
- f) historia relacji, w których występuje przemoc oraz poprzednich związków,
- g) historia interwencji związanych z przemocą,
- h) historia pomocy medycznej i psychoterapeutycznej w zakresie zaburzeń psychicznych,

- i) doświadczenia związane z nadużywaniem alkoholu i narkotyków lub innych substancji psychoaktywnych,
 - j) historia agresywnych i przemocowych zachowań w innych sytuacjach życiowych,
 - k) kontakty z wymiarem sprawiedliwości,
 - l) historia edukacyjno-zawodowa,
 - m) charakterystyka szczegółowa zachowań i postaw przemocowych.
- **W programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych nie mogą uczestniczyć osoby, których stan psychiczny wyklucza osiągnięcie celu programu, w szczególności osoby:**
- ✓ upośledzone umysłowo,
 - ✓ chore psychicznie,
 - ✓ z poważnymi zaburzeniami psychicznymi.
- **W każdym programie korekcyjno-edukacyjnym dla sprawców przemocy w rodzinie powinny być opracowane reguły uczestnictwa w formie dokumentu podpisywanego przez uczestników. Reguły te powinny obejmować w szczególności:**
- ✓ formalne wymogi uczestnictwa w programie,
 - ✓ zasady zachowania w trakcie pracy w grupie,
 - ✓ obowiązek powstrzymywania się od stosowania przemocy wobec członków rodziny oraz innych osób,
 - ✓ wymóg uznania odpowiedzialności za stosowaną przemoc,
 - ✓ wymóg powstrzymania się od spożywania napojów alkoholowych oraz środków psychoaktywnych, wszystkich uczestników w tym również osób, które odbyły leczenie odwykowe,
 - ✓ konsekwencje za uchylenie się od udziału w programie wobec osób, których uczestnictwo związane jest z decyzjami sądu ograniczającymi wolność osobistą.
- **Do szczególnie istotnych tematów, na których powinna koncentrować się większość oddziaływań edukacyjnych można zaliczyć:**

- a) **społeczno - kulturowe źródła i okoliczności towarzyszące przemocy domowej** - powiązania między przemocą a stereotypami dotyczącymi płci i relacji między kobietami i mężczyznami oraz rodzicami i dziećmi, realne i wyobrażane różnice między mężczyznami i kobietami,
- b) **problemy władzy i kontroli w relacjach międzyludzkich** – potrzeby sprawców dotyczące władzy i kontroli, zaprzeczanie odpowiedzialności za przemoc i obwinianie ofiar, proces wiktyimizacji, rozróżnianie zachowań agresywnych i asertywnych, rozpoznawanie osobistych postaw związanych z przemocą oraz potrzeby uczenia się odpowiedzialności za własne decyzje,
- c) **planowanie i rozwijanie samokontroli** – poznawanie mechanizmów: agresywnych zachowań, zaprzeczania aktom przemocy, zniekształcania obrazu minionych wydarzeń i myślenia oraz unikania świadomego wyboru i decyzji, rozpoznawanie sygnałów ostrzegawczych, ćwiczenie „przerwy na ochłonięcie” jako doraźnej techniki powstrzymywania agresywnych reakcji, przygotowywanie indywidualnego planu zapobiegania agresywnym zachowaniom,
- d) **alkohol i patologie życia rodzinnego** – rozpoznawanie uzależnienia od alkoholu i narkotyków lub innych substancji psychoaktywnych, poznanie specyfiki związku między nadużywaniem substancji chemicznych a stosowaniem przemocy (uświadomienie, że alkohol nie jest przyczyną przemocy), zaburzenia życia rodzinnego spowodowane patologicznym zachowaniem rodziców, rozpoznawanie jak ślady bycia krzywdzonym przekształcają się we wrogość wobec innych,
- e) **komunikacja interpersonalna** – zdolność do rozpoznawania i konstruktywnego wyrażania uczuć, umiejętność do wyrażania uczuć i umiejętność słuchania innych oraz reagowania z szacunkiem, umiejętności rozwiązywania konfliktów opartej na negocjacjach i kompromisach, rozpoznawania różnych form wyrażania wrogości i braku szacunku oraz uczenie się konstruktywnych postaw wobec innych,

- f) **promocja pozytywnych standardów i wartości** – wzmacnianie poczucia odpowiedzialności za bezpieczeństwo w związkach partnerskich i w rodzinie, szczerść i otwartość, akceptowanie osobistej odpowiedzialności za czyny, rozwijanie zdolności do szacunku i wsparcia oraz akceptacji uczuć, opinii, postępowania i przyjaciół partnera/partnerki, sprawiedliwość i równość w podziale praw i obowiązków w rodzinie, partnerstwo ekonomiczne i gotowość do materialnego wspierania dzieci niezależnie od formalnego statusu związku,
 - g) **przemoc seksualna** – rozpoznawanie poniżających i nieakceptowanych przez partnerkę zachowań i sytuacji związanych z seksem, jako ważnej formy przemocy, konfrontowanie seksistowskich stereotypów typu „kobiety to lubią”,
 - h) **przemoc i wychowanie dzieci** – wpływ przemocy domowej na psychikę i zachowanie dzieci, uświadomienie, że agresywne metody wychowawcze krzywdzą dzieci i uczą je stosowania przemocy, modelowanie pozytywnych form i umiejętności rodzicielskich, formy dyscypliny bez przemocy jako alternatywa dla agresywnego karania.
- **Zaleca się prowadzenie zajęć w ramach programów korekcyjno - edukacyjnych w grupach do około 15 osób.**
 - **Cykl korekcyjno - edukacyjny powinien obejmować minimum 60 – 120 godzin zajęć, odbywających się w maksymalnie w cotygodniowych odstępach czasu. W praktyce długość cykli korekcyjno-edukacyjnych będzie uzależniona od rodzaju i specyfiki grupy sprawców.**
 - **W miarę możliwości instytucje i organizacje realizujące programy oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych powinny monitorować zachowanie sprawców, zarówno w trakcie realizacji programu jak i w okresie do 3 lat po jego zakończeniu.**

- **Instytucje i organizacje realizujące program oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie są zobowiązane do dokumentowania prowadzonych oddziaływań grupowych i indywidualnych oraz prowadzonego monitoringu osób, które ukończyły program.**

VIII. FINANSOWANIE PROGRAMU

Na realizację zadań programu oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych przeznaczone mogą być środki:

- a) o których mowa w ustawie z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 roku Nr 180, poz.1493, z późn. zm.),
- b) innych potencjalnych źródeł zewnętrznych.

IX. ZAMIERZONE EFEKTY TWORZENIA I REALIZACJI PROGRAMU

- ✓ Zatrzymanie lub zmniejszenie przemocy w rodzinie,
- ✓ Zwiększenie samokontroli złości u osób stosujących przemoc w rodzinie-
poszerzenie ich świadomości na temat skutków własnych działań,
zwiększenie u nich poziomu wiedzy na temat przemocy,
- ✓ Zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- ✓ Poprawa sposobu funkcjonowania rodziny (relacji małżeńskich, metod
wychowawczych stosowanych wobec dzieci),
- ✓ Zwiększenie społecznej wrażliwości i zaangażowania na rzecz
przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- ✓ Podniesienie jakości pomocy udzielanej osobom stosującym przemoc
w rodzinie i ich bliskim dotkniętym przemocą,
- ✓ Zwiększenie liczby specjalistów przygotowanych do realizacji programów
oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych,
- ✓ Pogłębienie wiedzy społeczeństwa o zjawisku przemocy w rodzinie
i sposobach radzenia sobie z tym problemem,
- ✓ Zmiana postaw społecznych wobec przemocy w rodzinie.

X. MONITORING I EWALUACJA REALIZACJI PROGRAMU

Przebieg i efekty oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie powinny być objęte działaniami monitorującymi i ewaluacyjnymi prowadzonymi przez powiat lub podmioty, którym powiat zlecił realizację prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych, a wyniki tych działań powinny zostać wykorzystane w pracach nad doskonaleniem i upowszechnieniem dalszych metod oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych.

Program oddziaływań korekcyjno-edukacyjny podlega ewaluacji, w celu sprawdzenia jego zasadności i efektywności. W związku z powyższym należy jasno określić konkretne rezultaty programu (w tym poszczególnych działań). Ewaluacja umożliwia pomiar skuteczności prowadzonych oddziaływań wobec uczestników zajęć.

W konkretnym programie warto zbadać m.in.:

- ✓ uczestnictwo w programie (liczbę osób zgłoszonych, a liczba osób, które zakończyły program – spełniające kryteria jego ukończenia tj. np.: zatrzymały przemoc, nabyły lub rozwinęły swoje umiejętności),
- ✓ stopień zmiany zachowań i postaw uczestników zajęć,
- ✓ ocena i jakość zajęć realizowanych w programie (satysfakcja uczestników np. ocena korzyści uczestnictwa w programie, proponowanych treści, sposobu prowadzenia zajęć).

Skład Zespołu Roboczego Opracowującego Ramowy Program Oddziaływań Korekcyjno-Edukacyjnych Dla Osób Stosujących Przemoc W Rodzinie

- ✓ **Ewa Cwynar – Kawalec** – Zastępca Dyrektora, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie;
- ✓ **Dariusz Baran** – Psycholog, terapeuta rodzin, Przychodnia Zdrowia Psychicznego WZS w Rzeszowie;
- ✓ **Katarzyna Błaszczuk** – Przewodnicząca Komisji Etyki, Okręgowa Izba Pielęgniarek i Położnych w Rzeszowie;
- ✓ **Mariusz Fundament** – Kurator specjalista, Sąd Rejonowy w Tarnobrzegu;
- ✓ **Agnieszka Gabrowska** – Zastępca Dyrektora, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rzeszowie;
- ✓ **Piotr Hryniszyn** – Dyrektor, Specjalistyczny Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Korytnikach;
Stowarzyszenie „Centrum Wsparcia i Profilaktyki „SPES” w Korytnikach
- ✓ **Ewa Kloc** – Starszy inspektor wojewódzki, Podkarpacki Urząd Wojewódzki w Rzeszowie, Wojewódzki Koordynator Realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie;
- ✓ **Łukasz Kosiba** – Inspektor, Oddział Profilaktyki Uzależnień i Przeciwdziałania Przemocy, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie;
- ✓ **Agata Kowal** – Pedagog, Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Nowej Sarzynie;
- ✓ **Barbara Lew** – Kierownik, Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tyczynie,
Przewodnicząca Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
Podkarpackie Stowarzyszenie Pracowników Pomocy Społecznej w Tyczynie;
- ✓ **Patrycjusz Nowakowski** – Specjalista ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, Stowarzyszenie „Centrum Wsparcia i Profilaktyki „SPES” w Korytnikach;
- ✓ **Katarzyna Rogala** – Specjalista ds. rodziny, Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia i Interwencji Kryzysowej w Stalowej Woli;

- ✓ **Marek Rodziewicz** – Psychoterapeuta, Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia i Interwencji Kryzysowej w Stalowej Woli;
- ✓ asp. **Elżbieta Siupik** – Specjalista ds. koordynacji procedur „Niebieskie Karty”, Wydział Prewencji, Komenda Wojewódzka Policji w Rzeszowie
- ✓ **Agnieszka Skrzyńska** – p.o. Dyrektora, Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Nowej Sarzynie;
- ✓ **Bożena Ulidowska** – Specjalista, Okręgowy Inspektorat Służby Więziennej
- ✓ **Renata Wojna** – Główny specjalista, Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Dębicy;
- ✓ **Ewa Zatorska** – Podinspektor, Oddział Profilaktyki Uzależnień i Przeciwdziałania Przemocy, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie.

Opracowanie graficzne Programu:

Bartosz Zglobicki

Obserwatorium Integracji Społecznej

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie